İDİL

ÇAĞDAŞ BASKIRESİM ODAĞINDA LİBBY HAGUE ENSTALASYONLARI

Elçin ÜNAL

Doç., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi ABD., eunal@adu.edu.tr, ORCID: 0009-0007-9612-9800

Ünal, Elçin. "Çağdaş Baskıresim Odağında Libby Hague Enstalasyonları". idil, 114 (2024/2): s. 165–175. doi: 10.7816/idil-13-114-01

ÖZ

Baskıresim ilksel örneklerinden günümüze dek, teknolojik gelişmelerin devinsel, yenilikçi yaklaşımlarıyla, pek çok sanatçının mesajını iletmede etkili bir ifade aracı olmuştur. Baskı teknikleriyle görsel ifadeyi etkin şekilde kullanan çağdaş baskıresim sanatçılarından biri de Libby Hague'dır. Bu araştırmada, enstalasyonlarında büyük boyutlu baskıresimler, heykel, video ve kolajlar ile disiplinlerarası üretimleriyle Libby Hague'ın çalışmalarının çağdaş baskıresim odağında incelenmesi amaçlanmaktadır. Hague eserlerinde, günümüz toplumsal sorunlarıyla baş etmede umut ve ahlaki değerlere duyulan ihtiyacın ifadesine odaklanmıştır. Bu makalede, sanatçının farkındalık yaratmayı amaçladığı konu seçimlerini ifade etmede kullandığı baskıların, çok katmanlı, disiplinlerarası teknik yaklaşımları irdelenmiştir. Aynı zamanda çok katmanlılığın, farklı disiplinlerin bir arada kullanılmasıyla oluşan iletişimsel olanakları baskıresim odağında incelenmiştir. Çalışmada, Libby Hague'ın eser incelemeleri, sanatçı ile elektronik ortamda bilgi alışverişi yapılarak gerekli izinler alınması dahilinde gerçekleştirilmiştir. Kaynak tarama, müze ve galerilerden eser incelemeleri, yazar ve sanat eleştirmenlerinin yorumlarının irdelenmesi gibi nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Libby Hague, Çağdaş Baskıresim, Enstalasyon, Baskıresim

Makale Bilgisi:
Geliş: 17 Ocak 2024 *Düzeltme:19 Şubat 2024* *Kabul: 23 Şubat 2024*

© 2024 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Kanada Ontario'da yaşayan, 1950 doğumlu Libby Hague, göç krizleri, çevre, felaket, kimlik, umut temalarını içeren büyük ölçekli baskıresim enstalasyonları ile uluslararası tanınırlığa sahip günümüz önemli çağdaş baskıresim sanatçılarındandır. 1971 yılında Sir George Williams Üniversitesi'nden (şimdiki Concordia Üniversitesi) mezun olmuştur. 1988-2002 yılları arasında Sheridan College'da baskıresim dersleri vermiştir. Çalışmaları, Kanada, Tokyo, Mısır, Peru, Viyana, Pakistan, Meksika, Rusya, İngiltere ve Polonya gibi pek çok ülkede, çok sayıda kişisel ve karma sergilerde yer almıştır. Sanatçı baskıresim alanının en önemli ve büyük yarışmalarından Krakow Uluslararası Triennali (2021), Kanada' da Biennale internationale d'estampe contemporaine de Trois-Rivières (2015 ve 2013), Fransa'da Troisieme Triennale Mondiale d'Estampe (1994), İtalya'da L'Arte E Il Torchio Invitational International Biennial, The Civic Art Museum, Cremona (2011), Pakistan'da "On this Wondrous Sea"Karaçi Bienali (2019), Çin'de, 3. IAPA Baskıresim Bienali (2020), Mısır'da ANTHEM : Kanada Kimliğinin İfadeleri, Uluslararası Sanatçı Kitapları Bienali (2022) gibi pek çok uluslararası bienal ve trienale katılmıştır. Eserleri önemli müzelerin kalıcı koleksiyonlarında yer alan Libby Hague, baskıresim yerleştirmeleriyle ödüller almış bir sanatçıdır.

Hague; büyük boyutlu baskı yerleştirmelerinde güvencesizlik, felaket, göç krizleri, ahlak ve umut temalarını, günümüz toplumunun içerisinde yaşadığı karmaşıklıkla ilişkilendiren yoğun, kalabalık ögelerin tekrarlarını kullanır. Bu tekrarlar ile kimi zaman bir karmaşa inşa ederek, kimi zaman ise neden sonuç ilişkileri kuran dizgiler oluşturarak ifade zenginliği yaratır. Yaşadığımız çağın bireysel bunalımını körükleyen karmaşayı başarıyla yansıttığı çok katmanlı yerleştirmelerinde, ahlaki değerlerin, toplumsal birlikteliğin ve farkındalığın bu bunalımdan kurtulmak için çözüm yaratacağının umudunu etkili bir şekilde vurgular.

Baskıresim ve farklı malzemeleri bir arada kullanarak oluşturduğu enstalasyonları aracılığıyla izleyiciyi, eserle kurguladığı senaryonun bir parçası olmaya yöneltir. Yaşadığımız çağın felaketlerinin çözümleri konusunda izleyicide toplumsal birlik, bilinç ve sorumluluk yaratmayı hedefler. Hague, çağdaş sanatın değişen dinamikleri ekseninde ürettiği baskıresimlerin, eklemlenen yapılarıyla ulaşılan büyük ölçekli yerleştirmelerinde kullandığı kolajlar, videolar ile izleyiciyi çepeçevre sarıp, işin içerisine alarak mesajının algılanmasında deneyimsel farklılıklara da olanak verir. Karol Berger sanatın en önemli işlevinin, bireyin kendisine ve çevresine dair yeni bir bakış, değerlendirme kazandıracak kurgusal dünya örnekleri sunmak olduğunu belirtir (Shiner, 2022: 424) Hague'ın yerleştirmelerinde çok katmanlı baskıresimleri, ardıl imge dizgileri olarak kullanması tam da Berger'in dikkat çektiği sanatın en önemli işlevinin göstergesi niteliğindedir.

Libby Hague World of Threads Festival'i sanatçı röportajlarında çağımız felaketleri karşısındaki insanın çaresizliğini, enstalasyonlarını oluştururken malzeme olarak kullandığı kâğıdın kırılganlığı ile özdeşleştirdiğini ifade eder.(Bağlantı 1)

Aynı röportajda sanatçı; çağdaş sanatçılar arasında Gerhard Richter'in heyecan verici görkemli soyut resimleri yanısıra daha küçük, hassas figüratif çalışmaları ve sürekli kendini yeniden keşfetmesinden, William Kentridge'in , yeni bir animasyon diliyle birleştirdiği güçlü temaları ve kuklalar ile operayı bir araya getirmesinden etkilendiğini ifade eder. İki sanatçıda da ortak olan anlatım olanaklarındaki çeşitlilik, farklı teknikleri bir arada kullanma ve yaratıcı ilişkilendirmelerin sanatçının etkilenmesinde önemli katkısı olduğu söylenebilir. Feminizmin önemli temsilcilerinden olan Nancy Spero'nun ölçek, ritim ve baskıya uyarlanabilir yaklaşımı, Kiki Smith'in ise geleneksel baskıları kendi koşullarına göre yeniden yaratmasını etkileyici bulması, Hague'ın baskıresimin geleneksel ve çağdaş uygulama araştırmalarına tutkusunun izlerini açığa çıkarır niteliktedir. (Bağlantı 2)

> Jeannie Thib'in grafik zekası ve çalışmalarının zaman içinde bütünleşmesi, Julie Voyce'un coşkulu özgünlüğü , Nicholas Hlobo'nun alışılmadık, itici malzemeleri ve zorlayıcı ölçeği, Guy Ben Nair'in karmaşık mizahı, Katharina Grosse'ın benzersiz malzemelerle resmi devasa bir ölçeğe taşıması, El Anatsui'nin duvar parçalarının eklemlenme biçimleri, David Altmedj'nin tuhaf, zorlayıcı ve şiirsel malzemeleri ve düşünceleri, Luanne Martineau'nun keçede tiksinti, zarafet, yerçekimi ve beklenmedik olanı bir araya getirmesidir."(Bağlantı3)

Libby Hague'ın, adı geçen çağdaş sanatçıların işleri ile ilgili ektilendiğini ifade ettiği özellikler dikkat çekici çeşitliliktedir. Sanatçının kendisini etkileyen sanatçı ve eser özelliklerini tespiti ve ifade edişindeki bilgi netliğinin yanı sıra zenginliği ile okuyucuda uyandırdığı araştırma merakı, eğitimci kimliğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Her Seferinde Bir Adım Enstalasyonu Baskıresimleri ve Toplumsal Mesajları

Hague'ın umut ve birliktelik mesajları içeren baskıresim enstalasyonlarında, sanat tarihi profesörü ve eleştirmen Jonathan Fineberg'in bahsettiği, sanatçının sanatı aracılığıyla toplumsal hayata ve küresel anlamda kültürün gelişimine olan katkılarının biçim kazanmış örneklerini görmek mümkündür.

> Sanat, ideallere ve bir kültürdeki önemli konularla ilgili olarak düşünme modellerine katkıda bulunur. Bu manevi boyutu görebilmek için akademinin entelektüel modalarının ve sanat pazarı etkilerinin ötesine bakmamız gerekmektedir çünkü sanatçılar fikirlerini, yalnızca kitaplara, koleksiyonlara ve sanat tarihi derslerine değil, dünyaya aktarırlar. (Fineberg, 2014:531)

Libby Hague'ın "Her Seferinde Bir Adım" adlı 2009 yılında, Mississauga Sanat Galerisi'nde sergilenen baskıresim ve video yerleştirmelerinde sanatçı, kentsel tüketim kültürünün yansımalarını ele alır. Hague'ın diğer sergileri arasından "Her Seferinde Bir Adım" sergisinin incelenmesinin nedeni enstalasyonda baskıresim yanında video ve heykelsi baskıların da yer almasıdır. Sanatçı izleyiciyi galeri girişinde Boppy Pop şarkısında neşeyle dans eden genç bir kızın videosuyla karşılamaktadır. Şarkıda geçen "i'll be there for you"(senin için orada olacağım) sözleri bireylerin birbirlerine toplumsal dayanışmada destek çağrışımı niteliğindedir.

Görsel 1. Libby Hague, "Her Seferinde Bir Adım", 2009 (http://www.libbyhague.com/step.html)

Felsefeci ve sanat eleştirmeni John Armstrong'a göre Boppy Pop şarkısında dans eden genç kız, ilk başta tüm dikkatleri üzerine çekmekte, izleyici onu enstalasyon boyunca takibe başlamakta, daha sonra ise izleyici kendisinin genç kızın yerine geçmiş olduğu hissine kapılmaktadır. (Bağlantı 4) Böylelikle tam da Hague'ın enstalasyonu ile hedeflediği izleyiciyi, işinin bir parçası haline getirme amacı gerçekleşmiş olmaktadır.

> İnsanları çalışmalarımın bazı sonuçlarını düşünmeye teşvik etmek için, izleyicileri fiziksel olarak dahil etmeye çalışıyorum, böylece enstalasyon boyunca hareket ederken sadece içgüdüsel bir deneyim yaşamakla kalmıyorlar, aynı zamanda onları bir dramadaki aktörler olarak okuyabilecek diğer izleyiciler için sorunun veya çözümün bir parçası haline geliyorlar. (Bağlantı5)

Görsel 2. Libby Hague, "Her Seferinde Bir Adım", 2009 (http://www.libbyhague.com/step.html)

Görsel 2'de, yani galerinin ilk salonunda tavandan sarı kurdelalar ile sarkıtılmış tahta baskı mısırlarla oluşturulan bir koridor ve mısırların arkasında yer alan siyah renkle kaplanan duvarda koşan bir kadın figürü yer alıyor. Kadın elinde, kurtardığı küçük bir fare tutuyor, bu küçük eylemin tüm farkı yarattığı, dengeyi insanlığın lehine çevirdiği ve insanlığa bir şans daha verildiği fikrini taşıyor. Mısırların ayakta durmasını sağlayan sarı renk kurdelalar, güneş ışığını temsil etmesi yanında, günlük hayatta kadınların kullandığı bir malzeme olduğu için, Hague'ın feminist yaklaşımları bağlamında, doğayı korumada kadınların emekleri, besin sağlama çabaları ve üretkenlikleri ile de ilişkilendirmek mümkündür.

Sol duvarda çiçekli bir avizenin altında uyuyan bir geyik ve ardında Beatles şarkısından "Once there was a way to get back home" (Bir zamanlar eve dönmenin bir yolu vardı) yazılı bir metin yer alıyor. Hague, baskıresim ve kâğıtlardan oluşan enstalasyonlarının bizleri felaketlerin tehlikeli sınırına götüren etik laboratuvarlar gibi olduğunu ifade ediyor;

> One step at a time'da felaket insan yapımıdır, açgözlülük ve bencilliğin bir sonucudur. Bu, ütopik olasılıklara yol açan distopik bir sahnedir. Bir mısır tarlası, giderek kirlenen bir kır yolundan önce geliyor ve nihayetinde, patlayan ve selin bizi sürüklediği, istiflenmiş yiyeceklerden oluşan kentsel bir baraja götürüyor. Ama aynı zamanda bir çıkış yolu da öneriyorum- hem bireysel hem de toplumsal olan bu uçurumdan geri dönüş yolu- bizi en iyi yanımızı, neşeli ve enerjik bir şeyi hatırlamaya ve onunla bağlantı kurmaya çağırarak- hareket etme yeteneğimiz ve kişisel kurtuluşun veya anlamın başkalarına yardım etmekten geldiği inancı. (Bağlantı 6)

Görsel 3. Libby Hague, "Her Seferinde Bir Adım", 2009 (http://www.libbyhague.com/step.html)

İzleyicilerin, enstalasyonun içinde, etrafında dolaşırken değişik perspektif ve açılardan farklı görüntülerle karşılaşması algı ve deneyimlerinin zenginleşmesine katkı sağlamaktadır. Sanatçının karakteristik sanatını ortaya çıkartan, tüketim kültürüne ve doğaya karşı sorumsuzluklara tepkisinin yanısıra, umut aşılayan toplumsal birliktelik ve ortak ideallere tutunma mesajları içeren çok katmalı baskıresimleridir. Enstalasyonun orta alanında yer alan, tüm duvarları kaplayan büyük, siyah beyaz tahta baskılar kontrast yaratmaktadır. Hague kontrast yaratan büyük zemin baskılarına eklediği jiletli teller, tel örgüler, buruşturulmuş gri kağıt bulutlarla betimlenmiş yağmur fırtınaları ile güvencesizliğin gerilimini artırarak izleyiciyi distopik kent ortamına dahil etmektedir.

Görsel 4. Libby Hague, "Her Seferinde Bir Adım", 2009 (http://www.libbyhague.com/step.html)

> Ortaya çıktığımızda metaforik olarak artık Kansas'ta değiliz. Bütün bir duvar bir dizi çelişkili baskılı motifle kaplı: jiletli teller, tel örgüler, tasvir edilmiş yağmur fırtınaları ve binaların tepesinde ironik bir şekilde "Seni Seviyorum" ya da "İnan" gibi mesajlar veren reklam panoları. Galerinin yüksek süpürgelikleri, bir dizi basılı kesik kent bitki örtüsü ve hayvanını barındıran karton şeritlerle kaplıdır: karahindibalar, rakunlar, yatan geyikler, tilkiler, kaka yapan bir köpek- hepsi de masalsı bir şekilde resmedilmiştir. (Bağlantı 7)

Hague günlük hayatta çevremizde gördüğümüz fakat çoğu zaman dikkat etmediğimiz nesne ve canlıları, buluntu atık objeleri, çizimler, baskılar, alıntı metinlerin yer aldığı panolarla ustalıkla birleştirerek yerleştirmelerine dahil eder ve toplumsal mesajlarının etkisini artırır.

> Sanatın 20 yüzyıldaki gelişiminin çarpıcı yönlerinden biri, bugün sanatçıların, bir zamanlar kendilerine biçilen amaç açısından yakışıksız bulunan şeylerden yararlanarak, sözgelimi onlara sunulan en yeni teknolojiye başvurarak, ama aynı

> zamanda sıradan hayatın atıklarını, 'hurdaya' çıkardığı malzemeleri kullanarak fiilen sanat yapmanın birçok yolunu bulmuş olmalarıdır. (Lucie-Smith, 2004:382)

Ali Akay bir boya resminin veya çağdaş malzemelerle oluşturulmuş bir yapıtın kitap gibi okunabileceğini, bu eserleri okumak yerine görmek gerektiği düşüncesinin yersiz olduğunu belirtir. Modern veya çağdaş eserlerin kitap gibi okunacak sanat eserleri olduğunun ve gerçeklik ile karıştırılmaması gerektiğinin altını çizer. (Akay, 2017: 233) Hague masal ile gerçeklik arasında gezinen enstalasyonlarında, görsel dil araçlarının mesajlarını destekleyen, Yunan tragedyalarından, popüler şarkı ve günlük hayatta karşılaştığımız afişlerden alıntı metinlerle, ifadesinde açıklık ve bütünlük sağlar.

> Süpürgeliklerde uyarıcı işaretler var: bozuk para yığınları ve yirmi dolarlık banknotlar, tezhipli el yazması tarzında basılmış alıntılar. Bu alıntılardan biri, İngiliz şair Christopher Logue'un Homeros'un İlyada'sındaki Truva kuşatmasının yaratıcı çevirisinden ödünç alınmıştır "KAHRAMANLAR, KRALINIZA SAHİP ÇIKIN... DAVASINA SAHİP ÇIKIN: ÖNCE BEN, İKİNCİ BEN- VE EĞER KALIRSA ÜÇÜNCÜ BEN." Bu cennetsi-distopik kent ortamındaki geçit törenimiz solipsizm ve açgözlülükle doludur." (Bağlantı 8)

Libby Hague, kariyeri boyunca ifade araçları olarak kullandığı resim, çizim, video ve çağdaş heykelsi baskıresimleri ile oluşturduğu enstalasyonlarla farklı medyaları neredeyse organik bir bütün olarak sergilemiştir. Bu bütüne görsel ve işitsel algılamada etkiyi artıran müzik, buluntu nesneler ve bazı eklentilere hareket kazandırma amaçlı kullandığı pervanelerle sağlanan hava akımını da dahil etmiştir. Çok katmanlı kullandığı baskı tekrarlarıyla, yaşantımızın karmaşıklığını ve bu karmaşıklıkta her bireyin rolü olduğu ifadesini, sunduğu farklı perspektiflerle izleyici algısında kuvvetlendirmektedir. Mehmet Yılmaz'ın "Sanatçıları Okumak ya da Hayali Söyleşiler" kitabında yer verdiği diyalogda Gerhard Richter, tasvir ve görüntünün ötesindeki şeyle ilişki kurmak arasındaki farka şu şekilde dikkat çeker:

> Ölü bir köpek resmi, ölü bir köpeği gösterir. Asıl zorluk, görüntünün ötesindeki bir şeyle ilişki kurmaya çalıştığınızda ya da içeriğin basit bir tasvir yoluyla gösterilemeyeceği kadar karmaşık olduğu bir durumda ortaya çıkar. Ama yine de bu, betimlemenin hiçbir şey başaramayacağı anlamına gelmez. (Yılmaz, 2001: 213)

Hague, kâğıt üzerine tahta baskılarla elde ettiği insan figürlerini aynı enstalasyon içerisinde kimi zaman 3 metreye yakın, kimi zaman ise 5 cm gibi farklı boyutlarda kullanarak anlatımı kuvvetlendirecek görsel ve algısal çeşitliliği artırmıştır. Figür boyutlarındaki abartılı farklılıklar, görsel çeşitlilik yanında, yaratılan hikâyede yer alan tüm kahramanların, bireysel farklılıklarına rağmen geleceği inşa etmedeki rollerinin önemine de vurgu yapmaktadır.

> Düşünceli ve coşkulu bir şekilde dans eden bir kızın videosu* gösteriyi başlatıyor ve bitiriyor. İnsanların bu fikre tutunmasını istiyorum. Evrensel ekonomik karmaşamız, yalnızca birbirimize bağlılığımızın ve kişisel kırılganlığımızın altını çiziyor. Kâğıt ve tahta baskılardan oluşan eserler, galeri alanlarını doldurmak için teatral bir şekilde tekrarlanıyor. Aralarında çok küçük (2 inç) ve çok büyük (9 ft.) insan figürleri, başlarına gelen büyük ve küçük felaketlerle kahramanca mücadele eden kadın ve erkekler yer alıyor. Hannah Arendt, kendimizi dünyanın içine sokma eylemini kahramanca olarak değerlendirmiştir. Belki de medya bizi, yardım etmek için çok az şey yapabileceğimiz felaketleri art arda sıralayarak bunalttığı için bu durum daha da geçerlidir. Bu günlük "haberler", etkinlik duygumuzu kaybedebileceğimiz bir uyuşukluk, umutsuzluk ve kinizm havasına katkıda bulunuyor. Çalışmalarımdaki figürler, kendilerini ilk ve bir sonraki adımlarına adayarak bu keyifsizliği ortadan kaldırıyor. Bu tür çabalar, ortaya çıktıklarında, inanılmaz derecede umut vericidir. Umudun radikal olabileceğini kim tahmin edebilirdi ki?(Bağlantı 9)

Her Kalp Biraz Daha Büyüyebilir

Libby Hague, 2019 yılında Stratford Galeride sergilenen enstalasyonunda, göç krizlerinde yaşanan insanlık mücadelelerini konu edinir. Ve Yüzlerimiz, Kalbim, Fotoğraflar Kadar Kısa Ömürlü adlı kitabında John Berger göç etmenin, her ne sebeple olursa olsun, "dünyanın merkezini değiştirip, düzenden yoksun, yitik, bölük pörçük parçacıklardan oluşan bir dünyaya yola çıkmak" olduğunu ifade eder. (Berger, 1988: s57)

Zorlu göç mücadelesinin betimlemesinde Hague, başrolleri hem kendisini hem de diğerlerini kurtaran kadınlara verir. 4,5 metrelik galeri duvarlarını kaplayan baskıresim yerleştirmelerinde tekrarlanan, dikenli teller, renkli ve

siyah beyaz aşılması güç, büyük dalgalar, belirsiz zorlukları çağrıştıran siyah, soyutlanmış geometrik formlar, dayanışma olmadan kurtuluşun imkansızlığının altını çizer.

> Kendine güven mitlerine rağmen en iyi benliklerimiz sosyaldir; dünyamızın karmaşıklığı neredeyse anlaşılmaz bir şekilde birbirine bağımlıdır. Başkalarına ihtiyacımız var. Hayatlarımızın bir amacı, hayatta kalmanın ötesinde bir anlamı olsun istiyoruz. Bir yere ait olmak isteriz. Burada önerilen anlam dostluktur. Kavgacı dünyamız öfke, kızgınlık ve önyargı ile çalkalanıyor. Umudun artık mümkün olduğuna inanmak zor olsa da, her kalp büyüyebilir. Denemek zorundayız. (Bağlantı 10)

Görsel 5. Libby Hague, "Her Kalp Biraz Daha Büyüyebilir", 2019 (http://www.libbyhague.com/step.html)

Göç kararında etkili olan hayati nedenler, savaş, ekonomik sıkıntılar, daha iyi bir yaşam beklentisi, göç sürecinin zorluklarını aşmada önemli bir motivasyon olmasına rağmen hedefe ulaşmak, bireyler arası dayanışmayı, yardımlaşmayı gerekli kılar.

> Göç sadece geride bir şeyler bırakıp denizler aşmak, yabancılar arasında yaşamak değil, aynı zamanda dünyanın anlamını yerle bir etmek, en sonunda da insanın kendisini saçma, gerçek-dışı bir dünyaya bırakması demektir. Silah zoruyla olmadığı zamanlar göç, umut olduğu kadar umutsuzluktan da alabilir hızını." (Berger, 1988, s56)

Her Kalp Biraz Daha Büyüyebilir adlı enstalasyonunda Hague'ın, Her Seferinde Bir Adım adlı enstalasyonundaki toplumsal dayanışma, umut ve ahlaki değerlere tutunma mesajlarının sürekliliğini görmekteyiz. Farklı olarak bu yerleştirmede sanatçı, video, buluntu nesneler ve dev baskı figürlere yer vermiyor. Figürler birbirine yakın boyutlarda, ağırlıklı olarak yardımlaşma mücadelesine tanıklık ettiğimiz kadınları ön plana alan, kesilmiş baskıresimlerden oluşmakta. Kadınların kadınları taşıması, kurtarmaya çalışması kadının toplumsal mücadelede oynadığı önemli rolü ve kadın dayanışmasının gücünü vurgulamaktadır.

Görsel 6. Libby Hague, "Her Kalp Biraz Daha Büyüyebilir", 2019 (http://www.libbyhague.com/step.html)

> Aynı kalıpları, duvar düzenlemeleri ve diğer disiplinlerle ilişkilendirerek tekrar tekrar kullanan başka bir sanatçı Libby Hague'dır. Hague'de, kalıp tekrar vurgusunu geometrik bantlar ile belirgin bir şekilde görünür kılınırken kendine özgü bir anlatı önceliğini önemsediğini görürüz. Özellikle çizim, baskı, heykel yerleştirme ve video gibi anlayış, üslup ve dil olarak da melez bir karakterden hareket etmesi, ele aldığı gündelik yaşamın kaotik yapısını hem görünür kılar, hem onu aşmaya yönelik metaforik anlam katmanları oluşturmada katkı sağlar. Dünyada nasıl iyi olabiliriz diye sordurarak, izleyiciyi özeleştiriye ve hayatımız üzerinde düşünmeye davet eder. (Esmer, 2020: 430,431)

Hague, baskıresimlerin kimi zaman tekrarları, kimi zaman ise farklı parçalarla kurguladığı enstalasyonlarda bütünlüğü ve aslında bu bütünlüğü ortaya çıkaran, başka bir deyişle sonucu hazırlayanın tüm bu parçaların birbiriyle etkileşimden olduğunu, zemine yakın kullandığı zincir halkaların baskıları ile vurgular. Parçaları birbirine bağlayan zincirler, neden sonuç ilişkilerinde bireylerin etkilerinin ifadesini de kuvvetlendirir. Ayrıca bu kâğıt üzerine baskı zincirler, baskın güvencesizlik zeminiyle karşıt olan umut duygusunu sürükleyici ve dönüştürücü bir şekilde birbirine bağlar. Aynı kalıptan baskı tekrarları, monotonluk yaratmanın tersine hikâyeyi oluşturmada ve bütüne ulaşmada, oyunsu bir tavırla, düşünce tutarlılığına katkı sağlar. Farklı parçaların izleyicideki etkileşim, deneyim çeşitliliklerini, ana mesaja bağlamada, etkin rol oynar.

> Zihindeki bir gelişme tekrarların imkanlılığını ortaya koyacaktır. Bakan gözün zihindeki değişikliği, bize tekrarların veya daha önce yapıldığı ileri sürülen tekrarların aslında aynı tekrar olmadığını, her birinin nesnellik kadar orijinallik ortaya çıkardığını da gözardı etmeyecektir. (Akay, 2013: s124-125)

Görsel 7. Libby Hague, "Her Kalp Biraz Daha Büyüyebilir", 2019 (http://www.libbyhague.com/step.html)

Farklı parçalarla oluşturduğu çok katmanlı baskı enstalasyonları her parçada bütünü çağrıştıran ve destekleyen görsel bir yapı inşa eder. İzleyici de ortak veya bireysel yaşam deneyimlerinden gelen algı farklılıklarıyla bu bütünün bir parçasıdır.

Birbirlerine eklemlenen baskıresimler, kâğıt işler ve kolajlardan oluşan enstalasyonlarının özünde kalıcı bir eser yaratmaktan çok, farklı bakış açısı, düşünce ve deneyim kazandırma amacı vardır. Küçük boyutlu baskıresimlerin tekrarlarının birbirine eklenmesiyle oluşturduğu büyük boyutlu anlatımlar, bütünü oluşturan bileşenlerin yer değiştirmesiyle farklı bir anlatıma da hizmet edebilmektedir. Dolayısıyla her düzenlemede parçaların farklı yerleştirmeleriyle görsel anlatımda yenilik ve çeşitliliği artırmak, anlatım dilini zenginleştirmek mümkündür. Bu araştırmacı kurgulama tavrıyla Hague, enstalasyonlarını yaratıcı bir oyuna çevirmektedir.

Sonuç

Yapılan araştırmada, baskı sanatının günümüz çağdaş sanat üretimlerinde etkili örneklerini sunan Hague'ın baskıresim yerleştirmelerinden 'Her Seferinde bir Adım (2009)' ve 'Her Kalp Biraz Daha Büyüyebilir (2019)' sergileri detaylı olarak incelenmiştir. Sanatçının eserleri, teknik tercihleri, seçmiş olduğu konuları ve ifade tarzı, kendi düşüncelerine de yer vererek yorumlanmıştır. İncelenen eserlerde, sanatçının, tutarlı, özgün ve eleştirel fakat aynı zamanda toplumsal değerlere yönlendiren, umut aşılayıcı tutumu gözlemlenmiştir. Büyük ve küçük boyutlu baskılarla birlikte kullanılan, gündelik hayattan farklı malzemelerle eklemlenen kolaj, video gösterimleri baskı sanatlarının etkisini artıran güncel, güçlü iletişim kurma biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu entegrasyon çağdaş sanat pratiği ile daha ilişkili yeni yaratıcı ifadelere olanak tanımıştır. Baskıresimler postmodern dönemde ortaya çıkan enstalasyonlarla, parçalardan bütüne eklemlenerek, izleyiciye eserin mesajını algılamada yeni açılımlar sunmaktadır. Bu bağlamda çağdaş baskıresimin multidisipliner yaklaşımının, izleyiciyle etkileşiminde bir adım öne götürüldüğü söylenebilmektedir. Çağdaş baskıresimin, farklı disiplinlerle kurduğu yeni ilişkilerin yeni ifade olanakları ve yeni biçim arayışlarına yaratıcı yanıtlar vererek etki alanını genişletmesi yanısıra, kültürel dönüşümlerde de etkisini artığını ifade etmek mümkündür. Sınırlılıklar içerisinde yaratıcı ifadeler üretmek neredeyse mümkün değildir. Malzemelerin sınırlandırılması, düşünce ve ifadede de sınırlılıklar yaratacaktır. Günümüz baskıresminde kullanılan farklı teknik ve malzemeler, Libby Hague'nin enstalasyonlarında, özgün ifade diline entegre edilmiş yaratıcı örnekler olarak karşımıza çıkmaktadır. Hague baskıresimlerinin tekrarlarını kullanarak mekanla bütünleştirdiği etkili enstalasyonlarında, ifadenin katmanlarının derinleşmesine, izleyiciyle kurulan bağın kuvvetlenmesine katkı sağlamaktadır. Yapılan araştırmanın sonucunda günümüz teknik imkanları ve disiplinlerarası yaklaşımı ile baskı sanatlarının daha etkin bir ifade aracına dönüştüğü, Libby Hague'nin baskıresim enstalasyonlarının da bu anlamda alana katkı sağlayacak değerler ürettikleri görülmektedir.

Kaynaklar

Akay, Ali. Postmodernizmin ABC'si. İstanbul: Say Yayınları, 2013.
Akay, Ali. Sanat Bizi Seviyor. Ankara: Tracan Matbaacılık, 2017.
Berger, John. Ve Yüzlerimiz, Kalbim, Fotoğraflar Kadar Kısa Ömürlü. İstanbul: Anadolu Yayıncılık,1988.
Esmer, Hayri. Sanat Tarih Estetik Kesişen Denemeler, Genişleyen Sınırlar ya da Baskıresimde Deneysellik. Ankara: Ütopya Yayınevi, 2020.
Fineberg, Jonathan. 1940'tan Günümüze Sanat Varlık Stratejileri. İzmir: Karakalem KitabeviYayınları, 2014.
Shiner, Larry. Sanatın İcadı Bir Kültür Tarihi.İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2022.
Yılmaz, Mehmet. Sanatçıları Okumak ya da Hayali Söyleşiler. Ankara: Ütopya Yayınevi, 2001.
https://www.worldofthreadsfestival.com/artist_interviews/044_libby_hague_11.html
https://www.johnarmstrong.ca/writing/Libby%20Hague.html
http://www.libbyhague.com/step.html
http://www.libbyhague.com/heart.html
Bağlantı 1: https://www.worldofthreadsfestival.com/artist_interviews/044_libby_hague_11.html
Bağlantı 2: https://www.worldofthreadsfestival.com/artist_interviews/044_libby_hague_11.html
Bağlantı 3: https://www.worldofthreadsfestival.com/artist_interviews/044_libby_hague_11.html
Bağlantı 4: https://www.johnarmstrong.ca/writing/Libby%20Hague.html
Bağlantı 5: https://www.johnarmstrong.ca/writing/Libby%20Hague.html
Bağlantı 6: http://www.libbyhague.com/step.html
Bağlantı 7: https://www.johnarmstrong.ca/writing/Libby%20Hague.html
Bağlantı 8: https://www.johnarmstrong.ca/writing/Libby%20Hague.html
Bağlantı 9: http://www.libbyhague.com/step.html
Bağlantı 10: http://www.libbyhague.com/heart.html

İDİL

LIBBY HAGUE INSTALLATIONS IN THE FOCUS OF CONTEMPORARY PRINTMAKING

Elçin ÜNAL

ABSTRACT

From its earliest examples to the present day, printmaking has been an effective means of expression in conveying the message of many artists with the dynamic and innovative approaches of technological developments. Libby Hague is one of the contemporary printmaking artists who effectively uses visual expression through printing techniques. In this research, it is aimed to analyze the works of Libby Hague in the focus of contemporary printmaking with her interdisciplinary productions of large-scale prints, sculptures, videos and collages in her installations. In her works, Hague focuses on the expression of the need for hope and moral values in dealing with today's social problems. In this article, the multi-layered, interdisciplinary technical approaches of the prints used by the artist to express his subject choices, which he aims to raise awareness, are examined. At the same time, the communicative possibilities of multilayeredness, created by the use of different disciplines together, are examined in the focus of printmaking. In the study, Libby Hague's works were examined by exchanging information with the artist electronically and obtaining the necessary permissions. Qualitative research methods such as literature review, examining works from museums and galleries, and examining the comments of writers and art critics were used.

Keywords: Libby Hague, Contemporary Printmaking, Installation, Printmaking